

UVOD

Pod pojmom krvni delikti podrazumijevaju se krivična djela uperena protiv fizičkog integriteta ličnosti, delikti izvršeni primjenom sile i nasilja, napadom na osnovnu vrijednost – život i tjelesni integritet čovjeka. U ovu oblast spadaju svi oblici djela koja za posljedicu imaju smrt ili tjelesne povrede, te neka djela imovinskog karaktera izvršena nasilnim aktima. Najteži oblici krvnih delikata su ubistva i teške tjelesne povrede. Takva djela mogu biti izvršena različitim sredstvima: fizičkim i psihičkim, direktnim ili indirektnim. Svakako, najteži delikti iz ove grupe krivičnih djela je ubistvo.¹ Život i tijelo čoveka kao zaštitni objekat spadaju u dobra pojedinca i na skali vrijednosti dobara koje krivično pravno štiti zauzimaju najviše mjesto. To naročito važi u pogledu života čovjeka koji je neprikosnoven. Načelo neprikosnovenosti života čovjeka predviđeno je kod nas i kao ustavno načelo.

Prije izlaganja problematike o samoj temi, potrebno je da se odgovori na određena pitanja, koja imaju pristupni karakter za uspješno praćenje svih daljih nastojanja. U prvom redu to je određivanje pojma krvnih delikata, od čega neposredno zavisi širina zahvatanja kriminalne problematike kojom se ovaj rad bavi, a samim tim i njenog značenja po obimu kao društvene pojave i kao predmeta istraživanja. Veza između određivanja pojma i sagledavanja značaja pojave po obimu ispoljavanja i rezultatima istraživanja, s jedne strane i opšti značaj problematike koja se istražuje i načina na koji se to čini, da bi se sagledali pravci i ciljevi u nastojanjima, sa druge strane, opredeljujuće su uticali na isticanje pristupnih pitanja. Pored pojma krvnih delikata to su još: odnos društva prema krvnim deliktima u prošlosti i sadašnjosti, krvni delikti u svijetlu razvoja kriminološke misli i predmet i obim istraživanja i način obrade problematike u ovom radu.

1.1 Pojam krvnih delikata

U određivanju ovoga pojma treba poći od činjenice, da isti pozitivno zakonodavstvo ne poznaje i da se njegovim definisanjem, izričito, nije bavila ni krivično-pravna ni kriminološka literatura.

---

¹ Milo Bošković, „Kriminologija“, Novi Sad, 2006, Pravni fakultet „Univerzitetski udzbenik“ str 269.

Krivični Zakon Republike Srbije, utvrđujući grupe krivičnih djela, prema grupnim zaštitnim objektima, sistematizuje krivična djela protiv života i tijela, koja tako i naziva. Na isti način učinjeno je to i u krivičnim zakonima drugih republika bivše SFRJ. U praksi nisu rijetki slučajevi, da se upotrebljava pojam "krvni delikti",² bilo kao sinonim za krivična djela protiv života i tijela, bilo kao zajednički naziv za samo neka od njih, a u prvom redu za ubistva i tjelesne povrede. Ovaj pojam prisutan je u praksi u istoj mjeri u kojoj su prisutni i drugi slični pojmovi, kojima se označavaju određene grupe krivičnih djela, kao što su: "seksualni delikti", "privredni kriminalitet", "politički kriminalitet", i slično. Nepreciznost u pogledu sadržine krvnih delikata karakteristična je i za sadržinu svih ovih pojmova. Tako se, pod privrednim kriminalitetom ponekad podrazumijevaju sva krivična djela izvršena na štetu imovine pravnih lica, bez obzira da li su po sistematici krivičnih zakona svrstana u grupe krivičnih djela protiv privrede ili protiv službene dužnosti, pa čak i u ostale grupe, na primjer, protiv imovine, kada je djelo izvršeno na štetu društvene imovine itd. Nisu rijetki slučajevi da se pod isti pojam podvode samo krivična djela koja su, prema svom zajedničkom grupnom zaštitnom objektu, svrstana u grupu krivičnih djela protiv privrede. U drugim slučajevima, pod ovaj pojam podvode se, pored naprijed navedenih djela i krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Bez obzira na nepreciznost pojma "krvni delikti" u njegovoj praktičnoj primjeni, teorija isti nije zaobišla. Naprotiv, on se koristi u mnogim radovima, ali tako da i u ovim slučajevima ostavlja dilemu o njegovom pravom značenju. Ukazujući na neke osnovne tipove kriminaliteta M. Milutinović pominje i krvne delikte, Međutim, iste detaljnije ne obrađuje, da bi se sa sigurnošću dalo zaključiti koja sve krivična djela podvodi pod ovaj pojam³. Z Šeparović, pod krvnim deliktima podrazumeva sve oblike napada na tjelesni integritet i život čovjeka, a iz daljeg konteksta izlaganja se vidi da pod tim podrazumjeva sva krivična djela označena u posebnim dijelovima krivičnih zakona pod nazivom: Krivična djela protiv života i tijela⁴. V. Pešić, s obzirom na sadržinu koju posmatra u određenom pregledu o krvnim deliktima, smatra to isto.⁵

---

² Bačić, F., Šeparović, Z., "Krivično pravo – posebni deo", Školska knjiga, Zagreb, 1997.

³ Milutinović, M., "Kriminologija", Službeni glasnik, Beograd, 1979. str. 189.

⁴ Šeparović, Z., "Kriminologija i socijalna patologija", Zagreb, 1981. str. 107 i 108.

⁵ Pešić, V., "Ubistva u Jugoslaviji", Beograd, 1972., str. 48

Savjetovanje Jugoslovenskog udruženja za krivično pravo i kriminologiju održano u Prištini od 2. do 23. oktobra 1971. godine za svoj predmet razmatranja imalo je pored ostalog i problem teških krvnih delikata. Na savjetovanju je podnjeto nekoliko referata u kojima se koristio ovaj pojam. Međutim ni u jednom od njih nije objašnjeno šta se podrazumeva pod njegovom celokupnom sadržinom.⁶ Pored određivanja pojma, potrebno je odgovoriti i na pitanje: da li postoji razlika u sadržini, koja se podvodi pod isti i obima krivičnih djela protiv života i tijela sadržanih u krivičnim zakonima? Ako ta razlika postoji, u čemu se ona ogleda i koji je osnov za razgraničenje. Odmah da kažem da razlika postoji. Krvni delikti su dio, i to pretežan dio, krivičnih djela protiv života i tijela. Znači bez obzira što je grupni zaštitni objekat svih krivičnih djela protiv života i tijela isti, ipak se i među ovim djelima može izvršiti i dalja sistematika, prema određenim kriterijumima koji to opravdavaju. Jedan od kriterijuma za razgraničenje u ovom smislu predstavlja i cilj, ka čijem ostvarivanju je usmjerena radnja izvršenja određenog krivičnog djela, s obzirom da "svakom radnjom čovjek ide za ostvarivanjem nekog cilja" Po ovom istom kriterijumu krvni delikti se razlikuju i od svih drugih krivičnih djela sadržanih u krivičnom zakonu. Znači, ono što predstavlja zajedničku karakteristiku svih krvnih delikata i po čemu se oni, kao grupa krivičnih djela, razlikuju od ostalih krivičnih djela, je cilj za čijim ostvarivanjem ide učinilac djela, preduzimajući radnju izvršenja.

Tako, odriježene delikte, kao zajednički cilj radnje izvršenja karakteriše zadovoljavanje seksualne pohote (seksualni delikti) druge opet pribavljanje protivpravne imovinske koristi (imovinski delikti) itd. Kada su u pitanju krvni delikti radnjom izvršenja se uvijek ide, bez obzira koje je konkretno krivično djelo u pitanju, na povredu fizičkog integriteta čovjeka. Međutim, treba imati u vidu, da je kod ovih delikata povreda fizičkog integriteta jedini cilj i da se njome u potpunosti ostvaruje posljedica djela, za razliku od nekih drugih krivičnih djela, gdje cilj isto tako sadrži povredu fizičkog integriteta, ali ne kao potpun sadržaj već kao njegov dio. Na primjer, radnja izvršenja krivičnog djela teškog razbojništva ide za ostvarivanjem povrede fizičkog integriteta, ali isto tako i za oduzimanjem tuđe pokretne stvari u namjeri da se njenim prisvajanjem pribavi protivpravna imovinska korist. Povređivanje nije jedini cilj i ne samo to, već se javlja kao cilj podređen glavnom cilju, a to je oduzimanje

---

⁶ Mladenović – Kupčević, R., Degan, A., "Teški krvni delikti u Bosni i Hercegovini", Banja Luka, str.74.

tuđe pokretne stvari u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi. Znači, kod krvnih delikata povreda fizičkog integriteta koja se može manifestovati kao lišavanje života, tjelesno povređivanje ili narušavanje zdravlja, predstavlja jedinu posledicu djela kao bitni elemenat njegovog bića. Imajući sve naprijed rečeno u vidu, krvni delikti se mogu definisati, kao grupa krivičnih djela čija je zajednička karakteristika da se kod svakog od njih radnjom izvršenja, ide za ostvarivanjem povrede fizičkog integriteta drugog lica, kao jedinog cilja kojim se u potpunosti ispunjava posljedica djela u okviru njegovog bića.

Polazeći od ovakve definicije lako je uočljivo da se pod pojam krvnih delikata ne mogu podvesti sva krivična djela protiv života i tijela. Ovakav tretman među ovim djelima nemaju: nedozvoljeni prekid trudnoće, učestvovanje u tuči, ugrožavanje opasnim oruđe pri svađi ili tuči, izlaganje opasnosti, napuštanje nemoćnog lica i nepružanje pomoći, jer su ovo krivična djela čija se posljedica ispoljava kroz ugrožavanje, a ne povredu fizičkog integriteta. Ova djela ne predstavljaju krvne delikte ni u onim slučajevima, kada usljed izvršenja nekog od njih, proizađe teža posljedica, u vidu povrede integriteta drugog lica, jer tu ova povreda nije jedini cilj preduzete radnje izvršenja. Naprotiv, u ovakvim slučajevima teža posljedica je sekundarni cilj i samo jedna od posljedica djela koje kao bitni elementi ulaze u biće krivičnog djela. Isti je slučaj i sa drugim krivičnim djelima, van grupe krivičnih djela protiv života i tijela, kada su kvalifikovana težom posljedicom u vidu povređivanja fizičkog integriteta.

Kod ovakvog stanja stvari zahtjeve definicije na koje smo naprijed ukazali zadovoljavaju samo krivična djela: ubistvo, ubistvo na mah, ubistvo iz nehata, ubistvo djeteta pri porođaju, navodjenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu, teška tjelesna povreda i laka tjelesna povreda i ona se imaju podvesti pod pojam krvnih delikata. Znači, svrstavanje u ovu grupu krivičnih djela, bilo u praksi ili u teorijskim raspravama i drugih djela ili izostavljanje nekih od pomenutih, je pogrešno i remeti cjelokupnost posmatranja. Svako od krivičnih djela iz okvira krvnih delikata ne predstavlja jednaku društvenu opasnost iz prostog razloga što je nejednaka štetnost njihovih posljedica po fizički integritet čovjeka, kao zaštićeno dobro. Smrt je najteža posljedica, a teško povređivanje tijela ili narušavanje zdravlja, znatno teža od lake tjelesne povrede. Težina posljedice često ima odrijeđenog značaja za sagledavanje